

دانشگاه خوارزمی
دانشکده علوم انسانی و اجتماعی
گروه جامعه‌شناسی

نام درس: تکنیک‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی

مقطع: کارشناسی

رشته: پژوهشگری اجتماعی، خدمات اجتماعی

نام مدرس: کرم حبیب‌پور گتابی

ترم تحصیلی: ترم اول ۹۶-۱۳۹۵

معرفی درس

تحقیق اجتماعی وابسته به تکنیک‌هایی است که هر کدام بسته به ماهیت، موضوع جامعه آماری و روش تحقیق، در تحقیقات خاصی بکار می‌روند و یا در آن تحقیقات بیشترین کارایی را دارند. بنابراین، ضروری است که دانشجویان با کاربرد هر تکنیک در تحقیق اجتماعی آشنا شوند و درعین حال بتوانند با علم به نقاط قوت و ضعف هر کدام از این تکنیک‌ها، تکنیک مناسب برای هر تحقیق را شناسایی کنند. این درس با چنین ایده‌ای، سعی دارد ضمن آشناسازی دانشجویان با تکنیک‌های گوناگون تحقیق در علوم اجتماعی، آنها را با تمایزات و نحوه اجرای هر یک آشنا سازد.

اهداف درس

این درس بطور خاص در پی آن است که:

- دانشجویان را با کاربردهای تکنیک‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی ازجمله پرسشنامه، مشاهده، بحث گروهی متمرکز، تحلیل محتوا و تحلیل تماتیک آشنا نماید.
- نحوه اجرای تکنیک‌های تحقیق را به دانشجویان بیاموزد.
- نقاط ضعف و قوت هر تکنیک را به دانشجویان معرفی کند.
- به دانشجویان این دانش را بدهد که تکنیک‌های مناسب برای هر تحقیق را شناسایی کنند.

روش تدریس

در این درس، از روش‌های گوناگون تدریس ازجمله خوانش‌ها و مطالعات هفتگی، سخنرانی‌های مدرس، بحث‌های گروهی کوچک و مرور بر کتب مرتبط استفاده خواهد شد. ضمن اینکه در این درس، از مشارکت فعال دانشجویان در کلاس به منظور ایجاد تجربه یادگیری هیجان‌آمیز، استقبال زیادی می‌شود.

ارزشیابی درس

نمره دانشجویان در این درس به شکل زیر تعیین خواهد شد:

۳ نمره	مشارکت فعال در بحث‌های کلاس
۵ نمره	کار کلاسی (اجرای تکنیک‌های مورد اشاره در کلاس اعم از پرسشنامه، مصاحبه، بحث گروهی و...، نگارش و مرور مقاله، مرور کتاب، کنفرانس کلاسی و...) باید به پست الکترونیکی karamhabibpour@yahoo.com ارسال شود.
۱۲ نمره	آزمون پایان ترم

برنامه زمانی درس

متن اصلی درس در جلسات مختلف کلاس، جزوه درسی **تکنیک‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی** (حبیب‌پور گنجابی، ۱۳۹۴) است که در ۱۶ جلسه ارائه خواهد شد. اما در کنار آن، منابع دیگر نیز به عنوان متون اضافی و کمکی ارائه خواهند شد.

جلسات	موضوع مورد بحث	منابع مورد مطالعه
اول	معرفی درس و سرفصل‌های مورد بررسی، اهداف، منابع و برنامه کاری دانشجویان	-
دوم، سوم، چهارم، پنجم	پرسشنامه - کاربرد پرسشنامه در تحقیقات علوم اجتماعی - قلمرو و محتوای سؤالات در پرسشنامه - انواع متغیر و مقیاس در پرسشنامه - انواع سؤالات باز و بسته در پرسشنامه - مراحل و ملاحظات در تهیه پرسشنامه و سؤالات آن - شیوه‌های تکمیل پرسشنامه - پیش‌آزمون و مطالعه مقدماتی	فصل اول جزوه
ششم، هفتم	مصاحبه - تعریف مصاحبه - انواع مصاحبه (ساختاریافته، نیمه‌ساختاریافته و ساختاریافته) - مزایا و معایب مصاحبه	فصل ششم جزوه
هشتم، نهم	مشاهده - تعریف مشاهده - کاربرد مشاهده در تحقیقات علوم اجتماعی - انواع مشاهده (مشاهده سیستماتیک/غیرسیستماتیک، مشاهده ساختاریافته/ساختاریافته، مشاهده مشارکتی/غیرمشارکتی) - روش اجرای مشاهده - شاخص‌های مشاهده - مزایا و معایب مشاهده	فصل دوم جزوه
دهم، یازدهم	بحث گروهی متمرکز - تاریخچه و تعریف بحث گروهی - اهداف، پیش‌فرض‌ها و کاربردهای بحث گروهی - اجزا و افراد مهم در بحث گروهی - اجرا و مدیریت بحث گروهی متمرکز - نقاط قوت و ضعف بحث گروهی	فصل سوم جزوه
دوازدهم، سیزدهم	تحلیل محتوا - تاریخچه تحلیل محتوا - انواع تحلیل محتوای (کمی و کیفی) - مراحل اجرای تحلیل محتوای کمی - مراحل اجرای تحلیل محتوای کیفی - اعتبار و پایایی در تحلیل محتوا - مزایا و معایب تحلیل محتوا	فصل چهارم جزوه
چهاردهم، پانزدهم	تحلیل تماتیک (تحلیل مضمونی) - تعریف تحلیل تماتیک - ویژگی‌های تحلیل تماتیک - شیوه‌های انجام تحلیل تماتیک	فصل پنجم جزوه

	– مراحل انجام تحلیل تماتیک	
–	– جمع‌بندی درس – پرسش و پاسخ	شانزدهم

منابع لازم

متن اصلی درس، کتاب زیر است:

حبیب‌پور گتابی، کرم (۱۳۹۴). جزوه درسی تکنیک‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی.

منتهی از کتاب‌ها و مقالات دیگر نیز به منظور افزایش یادگیری در زمینه تکنیک‌های خاص تحقیق، به تناسب محتوای هر جلسه به

روش‌های مختلف استفاده خواهد شد:

۱. بیکر، ترز (۱۳۸۱). چگونگی انجام تحقیق. ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
۲. بی، ارل (۱۳۸۹). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی. ترجمه رضا فاضل (دو جلد)، تهران: سمت.
۳. ساروخانی، باقر (۱۳۸۰). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: پژوهشگاه علوم اجتماعی.
۴. سرمد و دیگران (۱۳۷۹). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: آگه.
۵. ساده، مهدی (۱۳۷۵). روش‌های تحقیق با تأکید بر شاخه‌های کاربردی. تهران: انتشارات هما.
۶. دواس، دی. ای. (۱۳۷۶). پیمایش در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نشر نی.
۷. ازکیا، مصطفی (۱۳۸۳). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: کیهان.
۸. کوربین، جولیت (۱۳۸۵). اصول روش تحقیق کیفی نظریه مبنایی: رویه‌ها و شیوه‌ها. ترجمه بیوک محمدی، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۹. محمدی، بیوک (۱۳۹۰). درآمدی بر روش تحقیق کیفی. چاپ دوم، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۱۰. رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۸۲). تکنیک‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: شرکت سهامی انتشار.
۱۱. گیلهام، بیل (۱۳۸۴). ساخت و تحلیل پرسشنامه. ترجمه مهناز مهربانی‌زاده و سودابه بساک‌نژاد، اهواز: نشر رسش.
۱۲. قاضی طباطبائی، محمود (۱۳۸۲). تکنیک‌های خاص تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: انتشارات پیام نور.
۱۳. کامپنهود، لوک وان و کیوی، ریمون (۱۳۸۶). روش تحقیق در علوم اجتماعی (نظری و عملی). ترجمه عبدالحسین نیک‌گوهر، تهران: انتشارات توتیا.